

Datum

2020-09-24

Vår referens

Paulina Franzén

Utvecklingssamordnare

paulina.franzen@malmo.se

Tjänsteskrivelse

**Remiss från Justitiedepartementet - Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål
ASN-2020-10463****Sammanfattning**

Arbetsmarknads- och socialnämnden har getts möjlighet att yttra sig över Justitiedepartementets promemoria Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18). I juni 2019 antogs i EU en omarbetad Bryssel II-förordning, som gäller frågor om äktenskapsskillnad, föräldraansvar och internationella bortföranden av barn.

Förordningen blir direkt tillämplig i Sverige och andra medlemsstater i EU, men kräver kompletterande svenska bestämmelser och författningsändringar. I promemorian lämnas de författningsförslag som är lämpliga med anledning av förordningen. Förvaltningen har inte några särskilda synpunkter att framföra då författningsförslagen inte bedöms innebära några förändringar för socialnämndens hantering av sådana ärenden utöver vad 2019 års Bryssel-förordning redan medfört.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet gällande remiss från Justitiedepartementet *Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål* enligt förvaltningens förslag
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18)
- G-Tjänsteskrivelse ASN 201022 Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål -remiss från Justitiedepartementet
- Förslag till yttrande avseende remiss Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2020-09-30

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2020-10-08

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2020-10-22

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Ärendet gäller ett yttrande över Justitiedepartementets promemoria Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18). Nedan följer en övergripande sammanfattning. Förslagen i promemorian redovisas inte i detalj då merparten inte berör bestämmelser som reglerar socialnämndens uppdrag, utan framför allt domstolarnas verksamhet.

En vårdnadstvist är en svår situation, inte minst för barnet. Vid en internationell vårdnadstvist slits barnet dessutom mellan föräldrar i två länder. I vissa fall leder en konflikt mellan föräldrarna till att barnet olovligt förs bort eller hålls kvar av en av dem. Det är angeläget att det finns regler i EU som kan överbrygga de olikheter som finns mellan medlemsstaternas rättssystem och bidra till att tvister med en internationell anknytning kan lösas effektivt och till barnets bästa. Bryssel II-förordningen och Haag-konventionen reglerar hanteringen mellan EU:s medlemsstater i dessa frågor.

I juni 2019 antogs i EU en omarbetad Bryssel II-förordning, som gäller frågor om äktenskapsskillnad, föräldraansvar och internationella bortföranden av barn. Förordningen innehåller regler om vilken medlemsstats domstol som kan pröva en tvist med en internationell anknytning, samt om erkännande och verkställighet av avgöranden i EU. Genom den nya förordningen stärks barns och föräldrars rättssäkerhet. Det införs en allmän skyldighet för domstolen att låta ett barn uttrycka sina åsikter och att beakta åsikterna i förhållande till barnets ålder och mognad. Alla avgöranden om föräldraansvar görs direkt verkställbara i andra EU-länder. Dessutom harmoniserar den nya förordningen delvis medlemsstaternas verkställighetsregler. Informationsutbytet mellan medlemsstaternas myndigheter förbättras, vilket underlättar domstolarnas handläggning.

Bryssel II-förordningen är direkt tillämplig i Sverige och andra medlemsstater i EU. I huvudsak stämmer svensk rätt redan med bestämmelserna i den nya förordningen, men det behöver göras författningsändringar och i något fall kompletterande bestämmelser.

Föreslagna författningsändringar avseende bestämmelser som berör socialnämnden handlar huvudsakligen om att ändra hänvisningar i lagtext från den tidigare Bryssel II-förordningen till att hänvisa till den nya.

Kompletterande bestämmelser till 2019 års Bryssel II-förordning ska tas in i en ny lag och en ny förordning, vilka benämns lagen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen och förordningen med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen. Dessa reglerar vissa uppgifter som utförs av socialnämnden i förhållande internationella familjemål, men innebär inte någon förändring i sak, utöver vad som redan har reglerats i den nya Bryssel II-förordningen. Båda dessa kompletteringslagar omfattar den nya generella bestämmelsen om barnets delaktighet som införts i 2019 års Bryssel II-förordning. Denna bestämmelse går i linje med redan gällande svensk rätt. I betänkandet om 2014 års vårdnadsutredning, Se barnet! (SOU 2017:6), har förslag gällande stärkande av barns delaktighet lagts fram, som om de antas kan medföra att svensk rätt ytterligare förstärker detta. Ett annat förtydligande som görs gäller att socialnämnden får lämna uppgifter om ett barn till Utrikesdepartementet när en medlemsstat har begärt att få information om ett barns situation i enlighet med Bryssel II-förordningen.

Författningarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Bedömning

Förvaltningen har inga särskilda synpunkter att framföra kring författningsförslagen. Det är positivt att 2019 års Bryssel II-förordning medför en allmän skyldighet att barn ska få uttrycka sina åsikter och att dessa ska beaktas. Det är välkommet med förtydligandet i den nya kompletteringslagen i fråga om att socialnämnden ska lämna uppgifter till centralmyndigheten i de fall där en utländsk myndighet har begärt att få information om ett barns situation. Denna tydliga sekretessbrytande bestämmelse har tidigare saknats. Det är angeläget att utvecklingen i svensk rätt fortsätter arbeta för att ytterligare stärka och tydliggöra barnets rättigheter i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge, oavsett om det rör hanteringen av internationella eller inhemska familjemål.

Ansvariga

Petra West Stenkvist Enhetschef

Katarina Lindeberg Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef